

Halottak napja

A halottak napja keresztény ünnep. A katolikusok november 2-án tartják, ekkleziológiailag a szenvedő Egyház (ecclesia patiens) ünnepe, a Mindenszentek főünnepét követő ünnepnap. Ezen a napon sokan gyertyát, méceszt gyújtanak elhunyt szeretteik emlékére, és felkeresik a temetőben hozzátartozók sírját. Magyarországon a halottak napja fokozatosan vált a katolikus egyház ünnepnapjából - általános felekezeti től független - az elhunytakról való megemlékezés napjává.

A két egymást követő ünnephez kötődő szokások széles körben élnek a nem katolikusok között is. A régi magyar népvilágban „lőkök napja” (=lelkeknek emlékezete) elnevezése volt. A protestánsok régebben nem gyújtottak gyertyát, csak a reformáció emléknapiján október 31-én mentek ki a temetőbe, mindenszentekkor vagy halottak napján nem. Mára az ünnepkör a protestáns magyar közösségeknél három-, négynaposra bővült, és november elsején és/vagy másodikon is ki- mennek a sírkertbe. Sokan gyertyát is gyújtanak.

Sokféle szokás az égő gyertyát az ablakhoz tenni.

A bukovinai Andrásfalván Mindenszentek délutánján a pap vezetésével ünnepélyes körmenet indult a temetőbe, amelynek 4 sarkában közösen imádkoztak, könyörögtek az ősökért, a falu halottjaiért. Együtt maradtak, az egyes sírokhoz külön nem mentek. Utána a körmenet visszatért a templomba, a hívek kezében „gyertyacska”, vagyis kis gyertya égett. Szokás volt gyertyákat is osztogatni egymás között, hogy este és a halottak hetének estéin otthon kölcsönösen imádkozzanak mellette egymás halottjaiért.

A síroknak az ünnepen való fölvirágozása, a sírkeresztek megkoszorúzása népünk körében alig több, mint 150 éves szokás. A szokás a szegedi magyarság körében a 19. század első felében vált a bevándorolt német polgárság hatására mind általánosabbá.

A kegyeletes gyakorlatot protestáns népünk is átvette, hiába hadakozott ellene a pápista szokásnak minősítve még a 19. század végén is számos öreg református pap.

Aki a sírról virágot szakít, azt budaörsi német hiedelem szerint a halott elviszi. A halott sírjára helyezett égő gyertyát Tápé idősebb népe szerint nem szabad másra áttenni, ott égetni, mert akkor annak a halottnak bűne, bűnössége, akinek sírjáról elvitték a gyertyát, ennek a lelkére száll át. A síron való gyertyagyújtás a békéscsabai evangélikusság körében az I. világháború idején tűnt föl a távolban el- esett hozzátartozók emlékeztérére.

Ilyenkor a régi öregek nem szoktak kint a szántó- földön dolgozni, földmunkát végezni. Helyette örölttek, kukoricát morzsoltak, szalmát hordattak a szérűből. Ez a hagyomány az 1950-es években a lehetőségek szerint már csak halottak napjára korlátozódott. Jellemző régebbi hiedelem, hogy aki halottak napján földmunkát végez, azon hóttetöm (atheroma) támad. E kegyeletes tartózkodásban eredetileg a halottak, hazajáró lelkek haragjától való szorongó félelem nyilatkozott meg.

Máshol, főleg Göcsejben a család otthonában éjszakára terítenek az elhunyt hozzátartozók számára. Az élt azután koldusoknak, szegényeknek ajándékozzák, esetleg maguk költik el.

- Tápé népének hite szerint ez idő alatt nyugszanak, megpihennek, nem szenvednek a lelkek a tisztítóhelyen.

Ez a jámbor hiedelem már a középkor legendavilágában felbukkan. Először Damiani Szent Péter (†1072) említi. Annak a hétnek, amelyikbe halottak napja is beleesik, a szegedi nép ajkán »halottak hete a neve.

- A göcseji Pórszombat faluban a halottért mindenki maga szokott harangozni, mégpedig annyi verset, ahány halottja van. A harangláb körül ilyenkor össze- sereglenek, és várakoznak, hogy mikor kerül rájuk a sor. Más göcseji helyeken e napon sütnek-főznek, nagy lakomát csapnak. Egész éjjelig szól a muzsika. Ez talán a régi engesztelő torok csökevénye. A vidám hangulattal nyilván a hazajáró lelkeket akarják meg- tesztelni. Pölöskefőn vacsorát terítenek, rétest tesznek az asztalra, égő gyertyát a középre. Utána elmennek

Franz Skarbina Allerseelentag: Hedwiskirchhof – 1896

a templomba litániára.

- Miklósfán halottak estéjére szintén rétest sütnek. Odakészítik az asztalra annyi villával, ahány halottjuk van. Utána kimennek a temetőbe és sírjukon gyertyát égetnek. A szintén zalai Kacorlakfaluban Mindenszentek éjszakáján a rétest kirakják az ablakba, amelynek eredeti célzata a hazajáró halott családtagok megvendéglése volt.

- Kethelyen halottak napján az asztalt fehér terítő- vel fődik le, kenyeret, fokhagymát, sőt és kést tesznek rá. Öregek hiedelme szerint a család halottja ezen az éjszakán hazajár, legyen tehát mit ennie, ha éhes. Halottak hetében Göcsejben sem mosni, sem párolni nem szabad, mert a család halottja ezen a héten vízbe kerül vagy a ruha megvizesedik rajta.

- A székelyföldi Csíkdelnén egész kemencére való cipót sütnek, amelynek Isten lepénye, halottak lepénye a neve. Még azon melegében átvetve teszik és kiosztják a templom előtt álldogáló szegények között, akik ennek fejében a család elhalt tagjaiért imádkoznak. Úgy tartják, hogy a halott ilyenkor elmegey hoz- zátartozói kapujához, és ha a szegénynek nem adnak alamizsnát, sírva távozik. Hasonlóan Gyergyócsoma- falván, Futásfalván is. Itt annyi cipót sütnek, ahány halottja van a családnak.

- Kalácsot osztogatnak a koldusoknak, szegények- nek Kiskunfélegyházán, Szentsimonban és más helye- ken is. Bélapátfalván Isten cipója sül.

- Nagykátán a templom bejáratához tett kosárba ve- tik a hívek pénzzadományukat. Ebből ajándékozza meg a pap karácsonykor a szegényeket.

- Jászládánban a hívek mindenféle ételmezt szok- tak a templom előtt felhalmozni, amelyet vala- mikor a koldusbíró osztott ki a koldusok között. Az égő kisgyertyákat itt az ablakba rakják ki. Sajátos újabb szokás, hogy a hősök emlékmű- vénél este a 4 világtáj irányában 4 koporsófor- ma rácsozatot állítanak föl. Az ismeretlen, messze sírokban porladozó katonák emlékeze- tére hozzátartozók gyertyát gyújtanak, és e rá- cson helyezik el. E hagyomány azonban régebb.

- Piliny palóc faluban a temetői nagykereszt alján van egy négyszögletes lapos kő. Ezen szokták emberemlékeztet meghaladó idő óta az ismeretlen helyen vagy idegenben nyugvó falubeliekért meggyújtani halottak napján a gyertyákat.

- Tómpa bácskai faluban halottak napján a legközelebbi hozzátartozók sírjáról összeszedik az elhervadt virágokat Otthon kifőzik, és a vető- gabonát meglocsolják vele. Hitük szerint ez megvédi az üszögtől.

- Hercegszántó régi sokác hagyománya szer- rint a halottak sírjából fölkelnek és a templom- ba mennek, amikor halottak estéjén az ő üdvös- ségükért harangoznak. Várják a pogácsát is. Előtte ui. a legények, fiúgyermek a házak ab- lakai alá állva elimádkozták a Miatyánkot és az Üdvözlégyet, majd beszölköztek: kérünk a holt lel- kek számára pogácsát. A végén megették és bort ittak rá. A pogácsa csak víz és só hozzáadá- sával készült. Valamikor a mohácsi sokácok is vittek kalácsot, bort, tojást a sírra. Ezeknek sor- sára már nem emlékeznek.

- Mikefa göcseji faluban az ünnepen diófale- velet szednek, és elteszik, hogy „a családtagok el ne tetvesedjenek”. A magyarázat másodla- gos, az eredeti szándékot már elfelejtették. A diófalevél, diófakoporsó a halandó embernek, illetve halottnak oltalma. A dió ugyanis középkori Megváltó-jelkép.

- Zalaszentbalázson a Mindenszentek rétesét meg a bort otthagyják éjszakára a halottak szá- mára. Másik helyi hagyomány szerint halottak estéjén a templomban fölállítják a jelképes koporsót (tumba). Ennél imádkoznak, ájtatosságot tartanak a megholt hí- vekért. Az odakészített tányérba tett alamizsna a papé. Az ájtatosság végeztével a kántor hosszasan énekel. Ecsen halottak napján az ünnepről maradt ételeket elviszik a misére és a templomajtón belül lerakják a szegények számára.

- Szurdokpüspöki hagyomány szerint halottak na- pjára következő reggel az asszonyok kendőbe kötött babot, lencsét, lisztet visznek a templomba, ott egy ki- terített abroszra öntik, és mise után a szegényeknek adják.

Forrás: Magyar Katolikus Lexikon (Pázmány Péter Katolikus Egyetem, 2009)

HOROSZKÓP	KOS (03.21.-04.20.) Itt az ideje, hogy álmai üzenetét megvalósítsa! Minél jobban kitartott eddig az ideái mellett, akkor most annál könnyebben fog menni most a megvalósítás. Annál is inkább mert nem hinni benne is egy- fajta hit, csak negatív formában. De az is megvalósul.	RÁK (06.22.-07.22.) Mintha az égiek óvnák minden lépését, le- hetősége van az üzleti körei bővítésére, új utak kipróbálására. Szerződésalkötésekre is sor kerülhet az elkövetkező két hétben. A munkatársai- val, beosztottaival lehetnek kisebb konfliktusai.	MÉRLEG (09.23.-10.22.) Ha nem sikerül újabb forrásokat találnia, akkor az elkövetkező időben mindenképpen jobban rászorul majd a spórolásra. Egy kisebb utazást azonban semmiképp sem halaszthat el. Ha meg is terheli a költ- ségvetését, de a közeli jövőben hozhat is a konyhára.	BAK (12.22.-01.20.) A pénzért most egy kicsit jobban kell küzdenie, de ez nem okoz problémát. Szerelemben egyre erősebben tart egy jobb irányi felé. Sikeres és életörömben gazdag időszakot élhet meg, ha odafigyel. A család is egyre fontosabbá válhat, és nagy energiákat fordít erre a területre.
	BIKA (04.21.-05.20.) Bármilyen terhesnek is tűnnek most egyes embe- ri kapcsolatai, most érdemes ragaszkodni hozzá- juk. A hosszú távú terveit ugyanis úgy tudja megvalósítani, minél több támogatót tud maga körül. A kapcsolatok kiépí- tése nem olyan egyszerű, ragaszkodnia kell a régiékhöz.	OROSZLÁN (07.23.-08.22.) Az otthonával, a családjával kapcsolatos gondok vonhatják el a figyelmét az üzleti ügyekről. A munkahelyén is nehezebbé esik a koncent- ráció. Ön születteit vezetői tehetséggel bír, ezért ké- pes rá, hogy ellentétes érdekeket is összehangoljon.	SKORPIÓ (10.23.-11.22.) Egy kisebb adomány révén elkerülhet egy nagyobb veszteséget, még ha a kettő között ön nem is látja az összefüggést. A jótékonykodás nem csak a jóézés, vagy az adómentesség hasznával jár. Beindít valami láthatatlan folyamatokat, áramlásokat, megmozdít jó energiákat.	VÍZÖNTŐ (01. 21.-02.19.) Ha egyszerre több vasat is tart a tűzben, ez most azzal járhat, hogy a végén mindenkit elveszíthet. Ha mégis megmarad egyetlen egy a nagy áldozatok után, akkor azt végre meg kellene becsülnie. Sajnos ön- nek nehezebbé esik megóvnia azt, ami, vagy aki adott.
	IKREK (05.21.-06.21.) Nyitott és vidám, és ez a munkahelyi kapcsolatain is megmutatik. Jó időszak ez arra, hogy a kollegiális viszonyt javítsa, fejlessze és kiépítse, és nem csak a saját ér- dekeit illetően. A munkaszervezés terén is lehetnek igen konstruktív ötletei, amelyek kollegáinak is előnyösek.	SZŰZ (08.23.-09.22.) Ami eddig nehezebbé esett, az örökös változások- hoz való alkalmazkodás, az hovatovább kezd a lét- elemévé válni. Tán ki se bírná, ha egy-két évnél hosszabb ideig ugyanazt a munkát kellene végeznie. Keresse hát to- vábbra is a kihívásokat! Ez az, ami szolgálja a fejlődését.	NYILAS (11.23.-12.21) Ön amúgy is nyitott, barátkozó ember, de most még könnyebben megy az emberi kapcsolatok ápolása, kialakítása. Ideális időszak előtt áll mindenféle üzleti tárgyalásra, vagy a nyilvánosság előtti megmutatkozásra.	HALAK (02.20.-03.20) A tisztánlátásban segítené, ha többet beszél- getne a kedvesével. És végre azt is meghalla- ná, mi panasz az ő részéről. Lehet, hogy ezt elsőre pusztán bántásként éli meg. Egy nő személy segítheti önt a karrierje egyengetésében. Ne legyen hálátlan!